

حيوانلر حقيده حكايله لر

عزيز نسين

ميعاد حكيم او ف

حيوانلر حقيده حكايله لر

عزيز نسين

ميعاد حكيم اوف

۲۰۲۴ / ۱۴۰۳

کتاب آتی: حیوانلر حقیده حکایه لر

یازووچی: عزیز نَسین

تیلماچ: میعاد حکیم اوف

نشرگه تیارلاوچی: محبوب الله توران

کتاب بېتلرینی ترتیبگه سالووچی: محبوب الله توران

نشر اېتووچی: منگو پیدیا نشریاتی

نشر بیلی: ۲۰۲۴/۱۴۰۳

نشر یرری: کابل

تیراژ:

مندرجه لار

- أ..... حیوانلر حقیده حکایه لار
- ۳..... ایدال بیرنسکی
- ۴..... جور آواز بولیب
- ۶..... خلاص کار ایت
- ۱۱..... چومچوق آوی
- ۱۴..... شفقتلی ایت
- ۱۶..... عبرتلی تصادف
- ۱۸..... تولکی اوله گن اییق
- ۲۰..... اییق نینگ تشکری
- ۲۲..... آنه تربیه سی

حيوانلر حقيده حكايله

مېن اوزيم بولگن ياكه تئيش-بيليشلردن اېشيتگن بو واقعيتلرنى قلمگه آلر اېكنمن، فقط باله لر بيلن اوسميرلرنى گينه نظرده توتگنيم يوق.

اوشبو واقعي حكايلهرده يازووچيليككه خاص بولگن بعضى اصوللردن وازكېچديم. يعنى اولرده بديعي توقيمه ياخود مبالغه دېگنى كورينمەيدى. مېن اوزيم كورگن و باشقهلردن اېشيتگن واقعهلرنى بېزەب-بېجمەگن، يانيگه قوشيب-چتمەگن حالده، قندهى بولسه شوندهى ليگيچه اوقووچيليريمگه تقديم اېتماقدهمن. بولردن هر كيم اوزيگه يره شه خلاصه چيقرىب آلسين، دېگن مقصديم هم يوق اېمس. قاله وېرسه، اوزيم هم بير پيتلر شوندهى قيلگنمن. بو بيلن: «همه مېنگه اؤخشه سين، قسدهن نيمه حصه چيقرگن بولسم، عينا تکرارله سين،» دېماقچى اېمسمن. بيتته واقعه دن هر كيم هر خيل خلاصه چيقره دى. آلينگن پند-اؤگيت اېسه بعضن بوتونلهى قره مه-قرشى بوليشى هم ممكن.

مىلى، بو گپلرنى ييغيشتيرىب قويه يليك-ده، جانوارلر حياتيدن آلينگن اوشبو لوحه لرنى بيرمه-بير كوزدن كېچيرىب چيقيه يليك. مبادا شولردن

بیرارته سی فکرینگیزنی تاپتیب، دلینگیزگه محکم اؤرنه شیب قالگن بؤلسه،
ضمیریده گی پند-نصیحت هم اؤز-اؤزیدن کپلیب چیقہ و پره دی.

عادتده آدم ذات پرنده-یو درنده نینگ خطی-حرکتیگه اؤزیچه نسبت
بپره دی، بولردن اؤته فوق العاده حالتلر ایزلهیدی. اصلینی آگنده اېسه بیز
فوق العاده دېب بیلگن نرسه لر مطلقا سَوَقِ طبعی بیر حالت بؤلیشی هم
ممکن.

عزیز نَسین

ایدال بیرنَسکی

ماشینه ده اوروپادن تورکیه گه قیتته یاتیب، یوگوسلاویه^۱ آرقه لی اؤته دیگن بۆلдіک. بیلیگِراد^۲ گه یقینلشیب قالگن ابدیک، یؤل چپتیده جایلشگن بیر خؤجه لیککه کؤزیم توشدی. سوریشتیریب بیلسک، بو یپرده ذاتلی ایتلر بپتیشتیریشکرن. اونینگ اېگه سی بیر یوگوسلاو بۆلیب، اؤزی شو ساحه ده متخصص اېکن. خؤجه لیکنی ایله نیب چیقدیک. هر خیل طایفه لی یوزلرچه ایتلرنی کۆردیک. بیتته کوچوکچه بیزگه معقول توشیب، بونی ساتیب آماقچی بۆلдіک. اېگه سی اونی توغیلگنیگه اېندی بیگیرمه کون بۆلگنینی، اؤزی اېسه لندنده بۆلیب اؤتگن کۆریکده بیرینچی اؤریننی آلگن ایدال بیرنَسکی لَقبلی ایت نینگ دُریاتی اېکنینی ایتدی. خلص، ایکینچی ایدال بیرنَسکی نی ساتیب آلدیک. بیزگه کوچوکچه بیلن بیرگه اونینگ نسل-نصبی یازیلگن گواھنامه نی هم بپریشدی.

^۱ اروپایی اۆلکه لردن بیرى.

^۲ بیلیگِراد: اۆلکه آنى.

كوچوكچه نى اويگه آليب كهلديك. آييم اوني اوي ايچيده سقلشگه كؤنمه دى. ناعلاج حويليده گى كته لككه^۳ قىمب قؤيدىك. ايدال بيرنسى يانيدن جيليشيميز بيلن شونقه يم اوواس كؤتردى كه، آستى^۴ قؤيه وپره سيز. تونى بيلن گاه چيىلب، گاه اوويلب چيقدى. نه اؤزى آرام آلدى، نه بيزگه و نه قؤشنىلرگه تىنچلىك بهردى. ابرته سى كونى تازه باشيميز قاتدى. كون بؤيى اونىنگ يانيدن جيلمه دىك. كهچه سى ينه حلاوت بؤلمسلىگى آنىق اېدى.

يقىن تىشلىرىمىزدن بىرى مصلحت بهردى:

– قؤنغىراقلى ساعت بار-كو، شونى توره گه ساليب، يانىگه قؤيىنگلر-چى، غىنگشىمسه كهرك.

آيتگىنى قىلدىك. ايدال بيرنسى نىنگ اكيللىشى تىندى. تونى بيلن چورق اېتگىنى يوق. ابرته بيلن اويغانگچ، اولىب-نېتىب قالمه دى ميكىن، دېگن خواطرده كتگىگه بارىب استه مؤره له دىك. ساعت سالىنگن توره گه باشىنى قؤيىب، تىنچ گينه اوخله ياتگن اېكن.

^۳ كته لك ~ كته.

^۴ استى: اصلا.

شوندن كېن هر كونی كېچقورون بونی تکرارلب توردیک. كېچه لری تارتقیلب اؤینردی. باره-باره ایدال بیرنسیکی اولغه ییب، ساعت سیز اوخله دیدیگن بؤلدی.

بیر کونی بیزگه مصلحت بېرگن اؤشه تئیشیمیزدن بونینگ سببینی سؤره دیک. او اؤزی بو ایشنی قیلیب کؤرمه گینی، لېکن بیر کتابده شو حقدە اؤقیگینی ایتدی. کتابده یازیلیشیگه کؤره کوچوک باله سی ساعت نینگ تیقیرلشینی آنه سی نینگ یوره ک اوریشیگه اؤخشه تر اېکن. معلوم که، کوچوک باله چه لری عادتده آنه سی نینگ قارنیگه باشینی قؤیب یاته دی. دېمک، ایدال بیرنسیکی ساعت سالینگن تۆروه گه باشینی قؤیب اوخلشی نینگ سببی هم شونده.

جور آواز بۇليب

اۋشه پيتلرده ايستانبول ده حويلي-خۇجه بنيميز بۇلگوچي اېدى. بېش تنابچه يېريميز هم بار. اويده گي موشوك بيلن كوچوكچه بېرگه كتته بۇلگنليكلري اوچون جوده يم ايناق اېدى. تام آرقه گه سبزه وات اېكيب، بېر چېككە سيدة تاووق باقرديك. ينه بېر اېشگيميز بۇليب، مېن اونى چلبى دېب چقىرديم. جانوار نه ايتده يوواش اېدى. كوچوكچه بيلن موشوك اېكاۋى چلبى نينگ اوستيگه چيقيب آليب، اۋشه يېرده تانگ آتديرگن پيتلري كۇپ بۇلگن. بعضن كوچوكچه نينگ چلبى بيلن اۋينشگيسى كېليب قالر، شونده او يوگوريب باريب، نق غجيب تشله ماچچى بۇلگنده ي اكيلله ي باشلردى. چلبى نينگ اېسه پرواى پلك اېدى.

تاووقلر كورك بۇليب، جۇجه آچه ديگن پيت كېلدى دېگنچه آسمانده كلختلر^۰ ايزغيب قالردى. مبادا بېر ارته كلخت جۇجه گه چنگ سالماچچى بۇليب يېرگه شۇنغيسه بارمى، انه تاووق درحال قناتلرينى كېريب، پتيلرينى

^۰ كلخت: قرچيغه ي سيمانلر عابله سيگه منسوب كتته ييرتقيچ قوش، سار. جلغه نينگ اوستيده بېر گلە قاره قوش... كلختلر گير آيله نيب اوچيب يوره دى. (اۋزبېك تېلى نينگ ايضاحلى لغتى)

هورپه یتیریب آلر، باله لرینی خطر دن آگاه قیلماقلیک اوچون ققیلله گن آواز چیقردی. بونی ایشیتیب، جوجه لر پنه جایلرگه قاجیب قالیشردی.

موشونک بیلن کوچوکچه قه پیرگه بؤلمه سین، تاووق نینگ ناله سینی ایشیتیشلری بیلن-آق در حال یاردمگه یتیب کپلیشردی. جوجه لرگه آزار بهریش اویاقده تورسین، ایکاوی یم اولرنی آنه لری بیلن بیر صفده توریب کلختلردن حمایه قیلیشردی. بیر تاماندن آنه تاووق ققیلله گنجیچه بیر بغیرلب اوچیب یورگن کلختگه قره ب سپچیسه، ایکینچی تاماندن موشوکچه میاوبل، کوچوکچه قنتیق واویلردی. شریکلری نینگ آوازینی ایشیتگن چلبی باقایش بیرار خطر بارلیگینی سبزدی-یو، اما بیر آیاغی زنجیر بیلن قازیقغه باغلب قوییلگنلیگی اوچون بار کوچی بیلن هنگره ب یوبارردی.

بیر کونی ینه حویلینی تاووق نینگ ققیللاشی-یو موشوک نینگ میاوبل، ایت نینگ واویللاشی توتیب کبتدی. چلبی هم تورگن جاییده هنگره ب یوباردی. بیر پیت قره سم، چلبی آیاغیده گی زنجیرنی شیلدیره تیب شو تامانگه قره ب ایرغیشلب کبله یپدی. زنجیر نینگ بیر اوچیده تمیر قازیق. بیلدیم کی، قازیقنی بیر عملب سوغوریب قاچگن.

چلبی شریکلری نینگ یانیکه یتیب کپلگچ، ایکله قولاغینی دینگ قیلیب، کله سینی آسمانگه کؤتردی-ده، تپه ده ایلنوب یورگن کلختگه قره ب شونده ی بیر بؤکیرب یوباردی که، آستی قویه و پیرینگ. ایشگیمیز بونقه هنگره گنینی شو وقتگچه هیچ هم ایشیتمه گن ایدیم.

خلاص كار ايت

مسكوده اجدر ابراهيم دېگن بير كينو رېجيسسيور⁶ بيلن دوستلشيب قالگن اېديك. ايكي نچي مرته مسكوگه بارگنيمده اوشه نينگ خاتيني وفات قىلگنيني اېشيتديم. بير تئيشيميزنى يانيمگه آيب، كؤنگيل سؤره گنى دله حويليسىگه بارديم. كينو رېجيسسيورى نينگ دله حويليسى كته يۇلدن چبتراقده، اورمان ياقه سيدة اېكن. خاتيني قضا قىلگننگه بير هفته بۇليدى.

اجدر ابراهيم گپ آره سيدة مرحوم نينگ بير ايتى بۇلگنيني، جنازه دن سؤنگ او مطلقا كورينمەي قالگنيني ايتدى. ايلگريلرى بونده ي عادتى يوق اېكن. حتا اورمان نينگ ايچىگه كيريب كېتسه هم، بير ساعتگه قالمەي اويگه قيتركن.

– ايت اېگەسى اۇلگنيني سېزگن بۇلسە كېرەك، دېماقچى مې سن؟ –
دېب سؤره دى همراهيم.

⁶ كينو رېجيسسيور: فلم باشقرووچىسى، فلم دايركتىرى.

– قیدنم، – دېب جواب بېردی اجدر ابراهیم. – اُنیق بیر نرسه دپالمه یمن-و، لېکن اَشخه بادده بؤلگن بیر واقعه نی ایشیتگنیمدن کپین جانوارده فوق العاده سېزیش قابلیتی بؤلشیگه ایشاندیم.

– اَشخه بادده نیمه بؤلگن اېکن؟ – دېب سؤره دی اوندن.

بؤلگن واقعه نی گپیری بېردی.

– اوزیم اصلی اَشخه بادلیک من. قیسى بیر بیلی اُتپوسکه^۷ پیتیده بارسم، بارسم، ایکی قوشنیم بیر-بیری بیلن سودلشیب^۸ یورگن اېکن. ایکاوی یاقه لشیب قالب، بیری ایکینجیسینی بېل کوره ک بیلن اورماقچی بولییدی. زورغه اجره تیب قویشییدی. جنجال نیمه دن چیققینی هیچ کیم بیلمه ییدی. مېن اوشه یېرده اېکنیمده اولرنی سود مجلسیگه چقیریب قویشدی. از برای قیزیققنیمدن مېن هم سودگه باردیم.

– سیز نیمه اوچون قوشنینگیزگه بېل کوره ک کؤتردینگیز؟ – دېب سؤره دی سودیه عیبلنووچیدن.

– ایتیمنی اوریب معیوب قیلگنی اوچون، – دېب جواب بېردی عیبلنووچی.

^۷ اُتپوستیت: کبیشگه رخصت بېرماق، بوشتماق، بوش قویماق. اُتپوسکه: تعطیل. بیر آیلیک اُتپوسکه. یازگی اُتپوسکه. (اُزبېک تیلی نینگ ایضاحلی لغتی)

^۸ سودلشماق: سود یاکه محکمه آرقلی دعوالشماق، دعوالشیب، بیر-بیرینی سودگه بېرماق. (اُزبېک تیلی نینگ ایضاحلی لغتی)

سوديه نينگ جهلى چيقدى.

– هيچ زمانده آدم باله سى بير ايتنى دېب قوشنيسيگه قول كوتره دى مى،
بو قنقه گپ آخىر؟

– مېنينگ ايتيم بؤلکچه، باشقه ايتلرگه اؤخشه مه يدى، – دېب قالدى
دعواگر.

– اييه، نيمه سى بؤلکچه اېكن؟

شوندن كېين ايت نينگ اېگه سى بير باشدن گپيريب بېردى.

– ايكىنچى فرزنديميز ايگى آليک چقه لاق اېدى اؤشنده. چقه لاق
بېشيكده ياتگن پيتلرده ايتيميز هيچ هم اونينگ يانيدن جيلمسدى. بير
كونى ابرته لب اؤرنيمده گزپته اؤقيب ياتسم، خاتينيم ييغيسى كؤتريب
قالدى. باله بېشىگى بيلن يۇقاليدى. درحال ايزلشگه توشديک، اوى
ايچيدن تاپيلمه دى. يوگوريب حويليگه چيقسک، بېشيك اؤشه يېرده اېكن،
يانيده اېسه ايت. چقه لاغيميز پيشيللب اوخلب ياتيبدى.

بېشيكنى اويگه آليب كيرديک. لېكن اؤشه كونى كېچه سى ايت ينه اونى
تشيقيگه آليب چيقيب كېتيدى. ايتنى دؤپاسلب^۹، اېشيكنى ياپيب
قؤيدىک. هوا ديم بؤلگنى اوچون دېرزه لر آچيق اېدى. يريم كېچه ده اېر-

^۹ دؤپاسله ماق: قول و كلتك بيلن اورماق، خماردن چيققونچه، راسه مشتله ماق. (اؤزبېك تىلى نينگ
ايضاحلى لغتى)

خاتین شاقیندن او یغانیب کبْتدیک. بونداق قره سک، ایت دېر زه دن او یگه کیریب، بېشیکنی تشقْرِیگه سودرهب چیقماقچی بُولیب تورگن اېکن. اونى ینه قوویب چیقردیک.

تانگگه یقین دهشتلی فلاکت یوز بېردى. یېر چیر ایلنوب کبْتگنده ی بُولدی. اوستیمگه بیر نیمه لر باسیب توشدی. هوشدن کبْتیمن. شو احوالده قنچه یاتگنیمنى بیلمه یمن. بیر پیت اوزیمگه کبْلوب قره سم، خرابه لر تگیده کؤمیلیب یاتیمن. قتیق شکستلینیمن. شو آرده تپه مدن قیتیرله گن آواز ایشیتیلدی. بیراو مېنى کاولب چیقماقچی بوله یاتگنگه اؤخشردی. کبِن ایتیمزنى اینگیلله گن تاووشیدن تَنیدیم. سهل اؤتمه ی کیچکینه گینه تېشیک آچیلیب، ایچکریگه هوا کیردی، یاریغلیک توشدی. سؤنگ ایتیم نینگ آیاغی کؤریندی. اونینگ یاردمی بیلن بیر عملب تشقْرِیگه چیقیب آلدیم. ایت مېنى اؤز حالیمگه قویمه ی ههدب پایچه مدن تارتقیله ی وېردى. بیر جایگه کبْلگنیمیزده نوقول گیر ایلنوب اینگیلله ی وېردى. درحال قزیشگه توشدیم، کتّه قیزیمنى کؤترب آلدیم. بو دهشتلی زلزله پیتیده همه اؤزی بیلن اؤزی آوازه اېدی. آنم بیلن خاتینیم تیریک قالیشگه هم شو ایت سببچی. او جاینی کؤرستدی، مېن قزیب آلدیم. کبِن همه میز چقه لاقنى ایزله ی باشلهدیک. ایت هم غایب بُولدی نېگه دیر. قزیب کؤرمه گن جاییمیز قالمه دی. آخری حویلیگه چیقیب قره سک، بېشیک بیر چپککه ده توربیدن. یانیده اېسه ایتیمیز. بېشیک نینگ ایچیده باله. بیلدیک که، یېر قیمرلشیدن

سهل آدينراق ايت بيشيكنى اويدن آيب چيقيب كهتگن اېكن. زلزله پيتيده بيزنى بوتون اوى ايچيميز بيلن اوليىمدن قوتقريب قالگن شو ايت بولهدى. اؤشه واقعه دن كهين ايت بيزگه قردان دن هم قردان بولىب قالدى. قؤشنىم بؤلسه شوندهى ايت نينگ جانىگه قصد قىليب اوتىرىدى. چيدهب تورالمه ديم، ايتىمنى قوتقريب قاليش اوچون بېل كوره ك بيلن قؤشنىمگه تىلنديم. لېكن اولگورالمه ديم، ايتىمگه جراحت يېتكزىدى او.

كىنو رېجىسسيور آجر ابراهيم حكايله سىنى توگتگچ شوندهى دېدى:

– سوډده شو گپنى اېشىتگنىمدن كهين جانوارلرده فوق العاده سېزىش قابىلىتى بارلىگىگه ايشاندىم. خاتىنىم ايتىمىزنى كؤپ ابركه لب، مهربان چىلىك كؤرستردى. مېن اونچه لىك رۇيخوشلىك بېرمىدىم. ايت اونىنگ اوليشىنى سېزگن بولىشى احتمالدن خالى اېمس. خلاصه، اؤشه كوندن كهين او اويدن چيقيب كهتدى-يو، قىتیب كهلمه دى.

چومچوق آوی

آدواکت^{۱۰} دؤستیم اورخان آپایدین بیر کونی گپ آره سیده:

– مېن هم بیر مرته یازووچیلیک قیلگنمن، – دېب قالدی.

– قنفاق قیلیب؟ – سؤره دیم مېن.

او حکایه قیلیب بېردی.

– باشلنغیچ مکتبده، تخمینن اوچینچی صنفده اوقیب یورگن پیتلریم

ابدی. یک شنبه کونلری دله گه چیقیب، مزه قیلیب اوینب کپلردیک. اساسی

اېرمگیمیز^{۱۱} راگتگه^{۱۲} تاش سالیب آتیش ابدی. انه شوندهی کونلردن بیریده

^{۱۰} آدواکت: سودده (محکمه ده) جوابگرگه حقوقي یاردم (مصلحت) بېرووچی، جوابگرنی (عیبدارنی) حمایه

قیلووچی یوریست؛ آقلاوچی، حمایه چی. (اؤزبېک تیلی نینگ ایضاحلی لغتی)

^{۱۱} اېرمک: وقتنی کونگیل چاغللیک بیلن یاکه زېریکمه ی اؤتکزیش اوچون خدمت قیله دیگن نرسه،

مشغولات.

^{۱۲} راگت: ساپقان. ساپقان: ایچیگه تاش سالیب آتيله دیگن قدیمگی ساده قورال. (اؤزبېک تیلی نینگ

ایضاحلی لغتی)

بورخان آكه م بيلن اوينب يوريب، قوش اولشگه جزم قيلديك. رېزنيكه^{۱۳} راگتكه گه ميده تاشلردن قۇييب، قوشلرني پايلب آته ميز، هيچ هم تېگمه يدي. بير پيت قۇققيسيدن^{۱۴} رۇپه رده گي درختدن بير گله چومچوق «پير» ايتيب آسمانگه كۆتريلدي. بورخان آكه م درحال رېزنيكهنى چؤزيب توريب بير آنگن ابدى، بيتّه چومچوق «تپ» ايتيب يېرگه توشدى. اوقيميز نشانگه تېگيشنى كوتمه گن اېكنمىز شېكىللى، ايكاويمىز هم اېسنكي ره ب^{۱۵} قالدېك. كېين چومچوق نينگ تېپه سيگه يوگوريب باردېك. جان تلوسه ده تىپيرچيلب، تۇلغهنىب ياتگن قوشچه نى كؤريب، ايكاويمىز بېخواستدن يىغلب يوباردېك. چومچوق باياقيش اوچه ي دېسه اوچالمس، قاچه ي دېسه قاچالمسدى. حالى تيريك اېدى. بو دهشتلى اوليم عذابى بير-ايكى دقيقه دوام اېتگن بۇليشى ممكن، اما مېنينگ نظريمده او چېكسىزده ي تويولردى. چومچوق ياتگن جايده تىپيرچيله گن سرى بيز بدتر هؤنگره ب يىغلردېك. آخري او قيميرلمه ي قويدى. قوشچه نينگ جانى اوزيلگن بۇلسه هم، آكه-اوكه ايكاويمىز همان هؤنگ-هؤنگ يىغلردېك. مېن اونينگ اوليميگه سببچى بۇلگن راگتكهنى آليب اولاقتيريب^{۱۶} يوبارديم. بورخان آكه م قولى بيلن يېرنى

^{۱۳} رېزنيكه: چؤزيله ديگن ايلاستېك محصولات، يازيله ديگن ياكه چيزيله ديگن نرسهنى اؤچيريش اوچون

ايله تيله ديگن مخصوص رېزېنه بۇلگى. (اؤزبېك تېلى نينگ ايضاحلى لغتى)

^{۱۴} قۇققيسيدن: تۇستدن.

^{۱۵} اېسنكي ره ماق: داوديره ماق، گنگيماق، سراسيمه گه توشماق، سراسيمه گه قالماق؛ يۇقاتماق. (اؤزبېك

تېلى نينگ ايضاحلى لغتى)

^{۱۶} اولاقتيرماق: بيرار تامانگه آتماق.

تیمده لب، چومچوققه گۆر آچدی. بیغی-سیغی بیلن اونی کۆمدیک. شوندن کبین ایکاویمیز بیر آغیز چورق اېتمه‌ی، خۆرسینه-خۆرسینه اویگه قیتدیک. اېرته‌سی کونی صنف اوقیتووچیمیز اېرکین موضوعده انشاء یازیشنی بووردی. مېن اوزیمگه غایت تأثیر قیلگن مه شو واقعه‌نی بیان قیلیب بېردیم. اوقیتووچیمیز انشاء‌منی اوقیب چیققچ، جوده مقتهدی، کۆکلرگه کۆتردی. خلاصه، مېنینگ عمریمده بیرینچی مرته یازگن اثریم شو بؤلگن.

شفقتلى ايت

اويميمز كته يۇل ياقه سيدة بۇلگوچى اېدى. قيش كونلريدن بيريدە ايكيىنچى قوۋتدەگى دېرزه يانيدە گزېتە اۋقىب اۋتيررديم، آلدېمدە اېسە قهوه. شو پيت كۈچە تاماندن اينگيللەگن آواز اېشيتيلدى. شوندهى اېه نچلى، شوندهى غمناك اېدىكى، گزېتەنى آرتيق اۋقى يالمەدېم. اېشېكنى آچسەم، جينگلە-جينگلە آق جونلى دەيدى بير كوچوكچە توريدى. مېنى كۋرېشى بيلن جان حالته اينگرەى باشلەدى. اله قەپېرى آغرى ياتگىنىنى سېزدېم. تومشوغىنى آستانەگە قۇيىب، التجا بيلن كۋزىمگە تېكىلدى. دراۋ يېردن كۋتريب آليب، اوياق-بوياغىگە رزم ساليب كۋردېم. بير آياغى پت يېگن بۇلسە كېرەك، قانە ياتگن اېكن. يره لنگن جايىنى يخشېلب يوويب، دارى سورتدېم، كېين آياغىنى تخته گچلب، محكم باغلب قۇيدېم. آنچه گە چە اينگېلب ياتگچ، كېين تېنچېب قالدى. قارنى تۇيگچ، اويقوگە كېتدى.

آرەدن اۋن بېش كونچە وقت اۋتگچ، تخته گچنى آليب تشلەدېم. باياقېش ايگى-اۋچ كون چۇلاقلىنېب يوردى، كېين يرهسى بوتونلەى بيتېب كېتدى.

كۆھلىك كىنە^{۱۷}، شۇخراق كوچوكچە اېكن، اوى ايچى بىلن ھەمەمىز اونگە قتتيق باغلنئيب قالدىك. لېكن او كۆچەگە اۋرگنگنى اوچون ھەمىشە اويدن قاچيش پەببىدە بۇلر، بوندەى پئتلردە اېسە اونى كۆچە-كۆيدن توتيب آلب، جايىگە قىترردىك. كونلردن بىرىدە ايتىمىز يۇقالىب قالدى. شونچە قىدىرسك ھەم تاپىلمەدى. كۆپ افسوسلندىك، لېكن علاج قنچە اېدى.

كېلەسى يىل ىنە اۋشندەى قيش كونلرىدن بىرىدە اېرتە بىلن دېررە يانيدە قھوھ ايچىب اۋتىرسەم، تۋستدن كۆچە تاماندن واويللەگن آواز كېلدى. نېگەدىر بو تاووش تئىشئىدېك توبولدى. درحال پستگە توشىب، اېشىكنى آچدىم. ھە، خودى اۋزى... مېنى كۆرىشى بىلن ايت دۇمىنى لىكىللەتیب، سكرەشگە توشدى. يانيدەگى سىپ-سرىق بەھىبىت شېرىگى تىنمەى اينگىللردى. يقىنىگە بارىب قرەسەم، بىر آياغى سىنگن اېكن.

ھە، آرەدن بىر يىل اۋتگندن سۋنگ اۋشە دەيدى ايتىمىز مېندن نجات اىستب ىرەدار شېرىگىنى آلدىمگە باشلب كېلىدى.

^{۱۷} كۆھلىك: گۈزل، چىرايلى.

عبرتلى تصادف

بونى بيزگه اوقيتو وچيميز گپيريب بېرگن.

اوشه اوقيتو وچيميز نينگ بير قرينداشى بيرينچى جهان اوروشى بيللريده ارميهده^{۱۸} آفیتسر^{۱۹} بوليب خدمت قیلگن اېکن. اوشه آدم کونلردن بيریده چولده کپته ياتيب قيزيق بير واقعه نينگ گواهی بولیبدی. تپيره تيکن^{۲۰} یوغان بير يیلان «جنگ» قیلیشه ياتگن بوليب، هجوم قيله ياتگن تامان اساساً تپيره تيکن بوليب، او نوقول حمله قیلر، هر حمله قیلگنیده اوتکیر تیکنلرينی يیلان نينگ تنه سيگه سنچيب آلرکن. هان چپتراققه اؤرمه لب قاچماقچى بولسه، یوگوريب آلديدن چيقر، ينه نيزه سینی سوقيب-سوقيب آله و بررکن. آخری ایلان شو درجه ده افکار بولیبدی که، قيميرلشگه هم حالی قالمبیدی. تپيره تيکن ينه هجومگه شیلينيب تورگنینی کوريب، آفیتسر قؤلیده گی تياغی بیلن اونى بير-ايکی مرته توشوريبیدی. تپيره تيکن تیل تارتمه ی اؤلپیدی،

^{۱۸} آرميه: دولت برچه قوراللى کوچلری مجموعی. (اؤزبک تیلی نينگ ايضاحلی لغتی)

^{۱۹} آفیتسر: منصبدار شخص، حربی خدمتگار.

^{۲۰} تپيره تيکن: اوستی و يانلری ایگنه سیمان تیکنلر بیلن قاپلنگن حشراتخور سوت اېمیزو وچى کيچکينه

حيوان؛ کيرچی. (اؤزبک تیلی نينگ ايضاحلی لغتی)

تِیاق ھم قرس ایتیب سینیبیدی. آفیتسر یؤل-یؤلکەى سینگن تِیاغینی اؤینب، اؤزی تورگن چادرگە ایتیب آلیبدی. آرەدن آنچه وقت اؤتگچ، تشقری چیقیب قرەسە، بایەگی^{۲۱} یوغان بیلان چادری نینگ آستانەسیدە تسمەدېک چۆزیلیب اؤلیب یانگنمیش. اوستیدە سینگن تِیاق بؤلگی.

اوقیتووچیمیز شو واقەنى ایتیب بېرگچ، بیزگە بوندەى دېگن اېدی:

– تنەسى ایلمە-تېشیک بؤلیب کېتگن بیر بیلان نینگ یخشیلیککە یخشیلیک قیتەریش نیتیدە شونچە یؤل باسیب، تِیاق نینگ سینگن اوچینی سودرەب کېلیشى اصلیدە عقل باور قیلمەیدیگن نرسە. لېکن بو بؤلگن واقە. قالە وېرسە، بونی عبرتلی تصادف دېسە ھم بؤلەدی.

^{۲۱} بایەگی: اؤشە.

تولكى اوله گن آييق

حالى دوندار شوندهى حكايله قيلهدى:

– تاغ ايتگيده گى خيروتى قيشلاغى اطرافيده سوروب هيدهب يورگن چوپانلر هر كونى تونده بيتته دن قوى غايب بوله ياتگننى سېزيب قاليشه دى. معلوم بوليشيچه، سورووكه آييق آره له گن اېكن. چوپانلر اوغرى نينگ ادبىنى بېرىپ قۇيىش نيته ده كېچه سى گلخن ياقىب، اونى پايلىب اوتيريشىدى. بساطلريده بيتته گينه پيلته ميلتيق بار اېكن. نهايت، آييق كۇرىدى. چوپانلر شاوقين كۇتريب، اونى قۇرقىتماقچى بوليشگن اېكن، آييق پروا قيلمه ي تۇغرى باستىريب كېله وېرىدى. بونى كۇرگن بير چوپان شاشه-پيشه ميلتيقنى آلىب، اۇق اوزماقچى بۇلگن اېكن، پيلته سى اوت المېدى. آييق اېسه يقينلشيب قالىدى. چوپانلر ميلتيقنى تشلب، تيره قه يلب قاجيشىدى. آييق بي ملال گلخن نينگ آلدېگه كېلىدى، كېين يېرده ياتگن ميلتيقنى آلىب، تيزه سيگه بير اورىب سىندىرىدى. شوندىن سۇنگ او بيتته قۇينى بۇرده لب، يېيشگه توشىدى. اۇشه كېزلى سوروو تامانده تولكى هم اېلنېشيب قالگن اېكن. هر كونى او آييق نينگ ايزىدن بارىب، اوندىن قالگن

سرقیتلرینی^{۲۲} پاک-پاکیزه قیلیب توشیریب کبتر اېکن. شو کونی تولکی ینه پیدا بؤلیددی. آییق اونى كۆریب قالیددی-ده، بیر پرچه گوشت ایرغیتیددی^{۲۳}. تولکی یقین کبلیب، گوشتنی آلیبدی. آییق ینه تشلبدی. لېکن بو گل بهری راققه اولاقتیریددی. شو طریقە گوشت تشلب، تولکینی یقینیگه کبلیتیریددی-ده، بیر چنگ سالیب او شلب آلیبدی. شوندن کبین بایه اؤزی مجقلب تشله گن میلتيق نینگ سومبه سینی آلیب، آبدن اؤتگه قیزدیریددی-ده، دهشتدن قاتیب قالگن چؤپانلر نینگ کؤزی اؤنگیده اونى تولکی نینگ کبیتیگه باسیبدی. بیر نېچه مرته بونی تکرارله گچ، آخرى تولکی اؤلیبدی. آییق: «یېگن قوییم نینگ حقی بو»، دېگنده ی اونینگ اؤلیگینی چؤپانلر پوسیپ یاتگن تامان اولاقتیریددی. شو-شو بو آییق مطلقا کورینمه ی کبیتیددی.

^{۲۲} سرقیت: بیراودن قالگن طعام.

^{۲۳} ایرغیتماق: آتماق.

أبيق نينگ تشكرى

تور تاغى تامانلرده بير دهقان اؤرمانگه باريب، كتّه بير درختنى آغده ريبدى-ده، اؤتين تيارلشگه كيريشيب كپتيدى. شو آرده قه يېردن دير ابيق پيدا بؤليب، اونينگ قرشى سيگه كېليب اؤتيريبدى-ده، حركتلرينى زيمدن كوزه ته باشلدى. او طرفلرده نيمه كؤپ، ابيق كؤپ. لېكن آدمگه هجوم قيلمه يدى. شونى بيلگنى اوچون اؤتينچى دهقان بي ملال ايشينى قيله وپريدى.

بير محل او تۆنكه نى^{۲۴} يارماقچى بؤليب، پانه تيقيدى-ده، قؤليده گى بالته نينگ آرقه سى بيلن اوره وپريدى. كپين توشليك قىليب آيش اوچون بير چيككه گه اؤتيدى. اونينگ كپتگننى كورگن ابيق تۆنكه نينگ آلدېگه كېليب، ياش باله دهى پانه نى اؤينه ي باشلدى. پانه نى جاييدن قوزغه ماچچى بؤليب اوباققه تارتقىلدى، بوباققه تارتقىلدى، آخرى پانه آتيليب كپتېب، تۆنكه نينگ ياريغيگه آياغى قيسىلېب قاليبدى. ابيق جان اچيغيده بؤكيريپ

^{۲۴} تۆنكه: كپسيلگن ياكه سينيپ توشگن درخت نينگ يېردن اوچى چيقىب تورگن، ايلديزلىرى بيلن بيرگه بېر آستيدى گى قسمى؛ تۆنگك. (اؤزبېك تېلى نينگ اېضاحلى لغتى)

یوباریبیدی. دهقان یوگوریب کبلیب تۈنکه گه کتھ راق پانه تیقیبیدی، یاریق نینگ آغزینی کبنگه یتیریب، اییق نینگ آیاغینی سوغوریب آلیبیدی. او بایاقیش^{۲۵} چۈلاقلنگنیچه اۋکیریب-اۋکیریب یۈلیگه روانه بۈلیبیدی.

شو کونی ایشی چله قالگن دهقان اېرتە سیگه اېرتە بیلن اۋشه جایگه کبلسه، کبچه گی تۈنکه نینگ اوستیده موم کتکده عسل تورگنمیش. شونده او کبچه گی قیلگن یخشیلیگی اوچون اییق شو عسل بیلن منتدارچیلیک بیلدیرماقچی بۈلگنینی توشونیبیدی.

^{۲۵} بایاقیش: بېچاره، شۈرلیک.

آنه تربيه سى

اؤن يشر باله اېديم. استانبول نينگ سليمانيه محله سيده، ايگى قوه تلى اېسكى اوى نينگ بير خانه سيده عايله ميز بيلن اجاره توررديك. ترغيل^{۲۶} بير موشوگيميز بۇلردى. اؤشه كېزلى او باله له گن بۇليب، فقط بيته سى تيريك قالگن اېدى.

ترغيل نې چاغليك آچ قالمه سين، اويده گى نرسه لرگه هيچ هم كوز آله يتيرمسدى. اصليده اېسه اؤزى اوچيگه چيققن اؤغرى اېدى. الله قه يپرلردن گوشت اؤمريب^{۲۷}، اويگه تشيگنى تشيگن اېدى. بير كونى آغزیده كته بير بليق گوشت بيلن زورغه زينه دن چيقيب، اونى دهليزگه قؤيىدى-ده، مى ياولب باله سيني چقىردى. باله سى كېلگچ، گوشتنى يېردن آيب، اؤزى دايم اوقت يپيديگن تاغاره چه گه سالدى. موشو كچه گوشتگه تشلنيب، ائپيل-تئپيل يېبه باشله دى. ترغيل يېرگه چؤزيليپ، تمشه نيب قؤيىدى.

^{۲۶} ترغيل: سرغيش و قاره متير يوللى.

^{۲۷} اؤمرماق: اؤغيرله ماق.

او پیتلرده بیز یبرگه کۆرپهچه تۆشب، پستک کینه خان تخته اطرافیده
 اۆقتلنردیک. کونلردن بیریده دستورخوان اطرافیده اۆتیرگن ابدیک. ترغیل
 آییم بیلن مېنینگ اۆرته مگه کېلیب یاتیب آلدی. بیرازدن کېین یانیگه بالهسی
 کېلدى. لېکن او آنهسیگه اؤخشب جیم گینه یاتیش اؤرنیگه باشینی
 دستورخوانگه چۆزب، اوستیده گی نرسه لرنی ایسکه ی باشله دی. بو هم
 یېتمه گندېک، کېین آلدینگی آیاغینی دستورخوانگه قۆیدی. بالهسی
 بی سؤراق بیر نیمه آماقچی بؤلگنینی سېزگن ترغیل درحال آیاققه توردی.
 خودی قولاق سیز بالهسی نینگ تعزیری بېریب قۆیماقچی بؤلگن آنه لرگه
 اؤخشب، بیر آیاغی بیلن موشوکچه نینگ باشیگه توشیردی، اونى اوریب-
 اوریب خان تخته نینگ تگیگه کیریتیب یوباردی. اؤشه واقعه دن کېین
 موشوکچه دستورخوانگه آیاق اوزه تگنینی قیته کۆرمه دیک.